

§ 9 A-4

Aktivitetsplikten

§ 9 A-4: Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Fra 1. august 2017 endres opplæringsloven kapittel 9 A. En av endringene er at kravet om enkeltvedtak faller bort. En ny aktivitetsplikt skal sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Aktivitetsplikten utløses dersom en elev ikke har det trygt og godt på skolen, uavhengig av årsak. At en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø kan skyldes forhold som ligger utenfor skolen, men som likevel påvirker hvordan eleven har det der. Da gjelder aktivitetsplikten.

Nytt regelverk betyr endring av pedagogisk praksis.

Alle som arbeider på skolen skal følge med, gripe inn og varsle rektor!

Alle som arbeider på skolen omfatter personer som regelmessig oppholder seg på skolen, SFO eller leksehjelpen, og som utfører arbeid eller tjenester som medfører at de har kontakt med eller observerer elever.

Aktivitetsplikten omfatter 5 delplikter

1 : Plikt til å følge med

2 : Plikt til å gripe inn

3 : Plikt til å varsle

4 : Plikt til å undersøke

5 : Plikt til å iverksette tiltak og evaluere

Å gi støtte til den
som krenkes er
alltid en del av det
å gripe inn.

1 : Å følge med

Du som arbeider på skolen har en individuell plikt til å følge med. Samtidig må skolen ha system som sikrer at hver enkelt gjør dette, blant annet gjennom tilsynsordninger og regelmessig kartlegging av det psykososiale miljøet. Dette er rektor sitt ansvar.

Skolen må vurdere

Hvor er det behov for å følge med ved vår skole?

Eksempler kan være spesifikke steder i skolegården, korridorer, toaletter, garderober, gymsal, kantine, aula, SFO, leksehjelp, skolevei, skolebuss og på nett eller sosiale medier.

Når er det behov for å følge med ved vår skole?

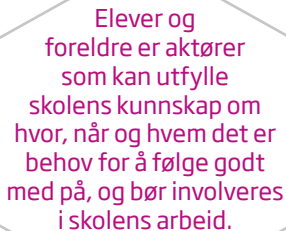
Eksempler kan være spesielle tidspunkt, arrangementer, aktiviteter, fag, eller overgangssituasjoner.

Hvem er det behov for å følge med på ved vår skole?

Enkelte barn og unge kan være mer utsatt for å bli krenket/krenke enn andre. Noen er mer sårbare, og har behov for ekstra beskyttelse.

Hvordan skal vi følge med?

Hvilke verktøy skal skolen bruke for å avdekke det som foregår i det skjulte? Eksempler er samtaler, observasjonsverktøy, spørreundersøkelser og gode varslingsrutiner.

Elever og foreldre er aktører som kan utfylle skolens kunnskap om hvor, når og hvem det er behov for å følge godt med på, og bør involveres i skolens arbeid.

2 : Å gripe inn

Plikten til å gripe inn er knyttet til krenkelser som skjer der og da, som du som arbeider eller utfører en tjeneste på skolen selv er vitne til, og som fortsatt pågår.

Det kan for eksempel være

- » Å stoppe knuffing eller slåssing
- » Å stoppe negativ språkbruk
- » Å stoppe nedsettende kommentarer
- » Å stoppe baksnakking
- » Å stoppe utestengelser
- » Å stoppe krenkelser på sosiale medier

3 : Å varsle rektor

Plikten til å varsle gjelder for deg som arbeider eller utfører en tjeneste på skolen, dersom du har mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Mistanke eller kunnskap kan du få ved at

- » Elever forteller
- » Foresatte forteller
- » Du mistenker eller oppdager

Det skal være lav terskel for å varsle. Enkeltepisoder som kan virke uskyldig eller bagatellmessig for voksne, kan være alvorlig for barn og unge og føye seg inn i rekken av mange krenkelser.

§ 9 A-5 Skjerpet aktivitetsplikt

Alle som arbeider på skolen har en skjerpet aktivitetsplikt dersom ansatte krenker, mobber, trakasserer, diskriminerer eller utøver vold mot elever.

Dersom noen ansatte krenker elever skal rektor varsle skoleeier. For øvrig gjelder de ordinære delpliktene i aktivitetsplikten.

4 : Undersøke saken

Skolen skal reagere umiddelbart og undersøke alle saker hvor det foreligger mistanke eller kunnskap om at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen bør undersøke saken ved å

- » Samtale med eleven
- » Samtale med elevens foresatte
- » Systematisk observasjon av samspill mellom elever, for eksempel Innblikk
- » Spørreundersøkelser og sosiogram, for eksempel Spekter.

Skolens undersøkelser har til formål å belyse saken så langt mulig, ikke å framskaffe bevis.

Skolen skal alltid arbeide ut i fra hensynet til barnets beste.

Undersøkelser skal gi skolen og de involverte god nok kunnskap til å iverksette egnede tiltak.

Terskelen for å undersøke skal være lav, og undersøkelsene skal iverksettes umiddelbart.

Det er elevens egen subjektive oppfatning som skal ligge til grunn for skolens vurdering av hva som er trygt og godt for den enkelte elev.

5 : Iverksette tiltak og evaluere

Når det viser seg at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen sette inn egnede tiltak for at eleven igjen får det trygt og godt.

Skolen skal lage en skriftlig plan, en aktivitetsplan, som beskriver de tiltakene som skal iverksettes for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal ikke bagatellisere elevens opplevelser, og kan ikke unnlate å sette inn egnede tiltak.

Valg av tiltak

Skolen må vurdere valg av tiltak uti fra de undersøkelsene som er gjort, og uti fra hvilke typer utfordringer som gjør at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Det vil for eksempel være noen tiltak som er nødvendig for å stoppe mobbing, mens andre utfordringer krever andre tiltak.

Eleven har rett til å bli hørt ved valg av tiltak, og det vil være hensiktsmessig å ta foreldre med på råd. Skolen skal løpende evaluere om tiltakene er til elevenes beste, og egnet til at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Dokumentasjon

I tillegg til å lage en aktivitetsplan, skal skolen også løpende dokumentere hvilke tiltak som faktisk blir gjennomført.

Vil du vite mer?

www.læringsmiljøsentret.no

www.lovdatab.no

www.udir.no

Læringsmiljøsentret
Universitetet i Stavanger